

Bảo tồn, khai thác hiệu quả nguồn tài nguyên nước Cần chung tay của tất cả mọi người, mọi quốc gia

Mới đây, Bộ Tài nguyên và Môi trường đã phối hợp với UBND TP Cần Thơ tổ chức hội thảo khoa học "Hợp tác vì nước" và Lễ Mít tinh Quốc gia hưởng ứng Ngày nước thế giới năm 2013. Tại đây, nhiều ý kiến khẳng định, nước là tài nguyên đặc biệt quý giá, không thể thiếu đối với cuộc sống con người và các hoạt động phát triển kinh tế xã hội, đa dạng sinh học. Tăng cường các công tác quản lý và liên kết, hợp tác để bảo tồn, khai thác hiệu quả nguồn tài nguyên nước đang trở thành yêu cầu cấp thiết...

Nước suy giảm cả về lượng và chất, trong khi nhu cầu sử dụng tăng

Theo nhiều nhà quản lý và nhà khoa học, dân số trên thế giới đang ở mức trên 7 tỉ người, đến năm 2030 theo dự đoán có thể lên đến 8,5 tỉ người, tương đương với việc con người sẽ cần thêm 40% nhu cầu về năng lượng, 50% nhu cầu thực phẩm và 30% nhu cầu nước. Trong bối cảnh dân số tăng nhanh và việc ứng phó với những tác động của biến đổi khí hậu làm thay đổi mô hình sử dụng tài nguyên nước đang đặt ra những thách thức lớn không chỉ riêng cho Việt Nam mà cho toàn nhân loại trong việc đảm bảo nước, năng lượng và an ninh lương thực. Trong đó, nước được xem là nguồn tài nguyên thiên nhiên đa chức năng đóng góp vai trò quan trọng trong hầu hết các hoạt động đảm bảo cho cuộc sống, sức khỏe của con người và các hệ sinh thái. Nước không chỉ sử dụng cho sinh hoạt, ăn uống của con người mà còn dùng cho sản xuất lương thực, năng lượng và các hoạt động phát triển kinh tế, xã hội khác. Tuy nhiên, nguồn tài nguyên nước tại nhiều nơi trên thế

giới đang bị suy giảm cả về số lượng và chất lượng, thực sự là một vấn đề môi trường cấp bách mang tính toàn cầu.

Theo Thạc sĩ Nguyễn Đức Vinh, Đại sứ quán Thụy Điển tại Việt Nam, trong tổng khối lượng nước được khai thác sử dụng trên toàn cầu hiện nay là 3.800 tỉ m³ việc tưới tiêu trong nông nghiệp sử dụng 70% (2.700 tỉ m³). Gần 95% lượng nước tại các nước đang phát triển được sử dụng cho nông nghiệp. Song cho đến nay, nguồn nước ngầm đã giảm mạnh và cạn kiệt ở 20 nước với dân số chiếm tới 50% dân số thế giới. Nạn khan hiếm nước cho nông nghiệp ở 3 nước sản xuất ngũ cốc hàng đầu thế giới là Mỹ, Trung Quốc và Ấn Độ đặc biệt đáng lo ngại. Dự kiến đến năm 2035 sẽ có khoảng 7 tỉ người tại 60 quốc gia trên thế giới có thể phải đối mặt với tình trạng khan hiếm nước. Tiến sĩ Bùi Du Dương, công tác tại Đại học Quốc gia Singapore, cho rằng: "Hiện nay, trên thế giới có gần 800 triệu người không có nước sạch sử dụng. Khoảng 1/3 cư dân trên địa cầu hiện

đang sống ở các khu vực thiếu nước và có thể sẽ có đến 70% dân số thế giới sẽ bị ảnh hưởng do thiếu nước sử dụng vào năm 2030. Chưa bao giờ vấn đề khai thác, bảo vệ và quản lý bền vững tài nguyên nước lại trở nên bức thiết trên quy mô toàn cầu như hiện nay".

Dù ở gần nhiều con sông nhưng do nguồn nước bị suy giảm về chất lượng và số lượng theo mùa nên nhiều người dân tại ĐBSCL cũng đang đối mặt với nguy cơ thiếu cho sản xuất và thiếu nước sạch để sử dụng.

4.000m³/người/năm. Ngoài ra, tiềm năng nguồn nước dưới đất cũng khá lớn, ước tính khoảng 63 tỉ m³/năm, nhưng lại chỉ tập trung chủ yếu ở khu vực đồng bằng Bắc bộ, đồng bằng Nam bộ và khu vực Tây Nguyên. Từ những con số trên cho thấy, nước ta không phải là quốc gia giàu về nước và trước yêu cầu khai thác, sử dụng bền vững, bảo đảm an ninh nguồn nước quốc gia, nước ta đang phải đối mặt với nhiều thách thức.

Theo Bộ Tài nguyên và Môi trường, Việt Nam có 108 lưu vực sông, với 3.450 sông, suối tương đối lớn và tổng lượng nước trung bình hằng năm khoảng 830 - 840 tỉ m³, nhưng lại chỉ tập trung chủ yếu ở một số lưu vực sông lớn như: sông Mê Công (Cửu Long), sông Hồng – sông Thái Bình... Trong đó, chỉ có khoảng 37% lượng nước đó được sản sinh ở trong nước. Nếu chỉ tính nước nội sinh, bình quân đầu người chỉ đạt khoảng 3.600 m³/năm. Tức nguồn nước nội sinh chỉ đạt mức trung bình kém của thế giới, ít hơn mức bình quân toàn cầu là

Riêng đối với ĐBSCL, những năm gần đây có nhiều dấu hiệu cho thấy tài nguyên nước đang bị suy thoái cả về số lượng, chất lượng và thay đổi động thái của dòng chảy theo mùa. Phó Giáo sư, tiến sĩ Lê Anh Tuấn, công tác tại Viện Nghiên cứu Biến đổi khí hậu thuộc Đại học Cần Thơ, cho rằng: "ĐBSCL đang giữ các kỷ lục liên quan đến tài nguyên nước như: vùng đang có nhiều sông ngòi kênh rạch, có lượng nước dồi dào. Nhưng chúng ta cần quan tâm nhiều đến tình trạng thiếu và thừa nước đã thường xuyên xuất hiện theo mùa. Ngoài ra, những năm gần đây có tình trạng lượng nước bị giảm do lũ ít và thường về trễ, lượng phù sa giảm, chất lượng nước cũng bị suy giảm do ảnh hưởng bởi nhiều tác động của con người ở thượng nguồn, tình trạng sạt lở bờ sông và ven biển tăng, nước mặn có xu hướng xâm nhập ngày càng sâu... Hơn bao giờ, việc tăng cường liên kết, hợp tác giữa các nước trong khu vực sông Mê Công và xây dựng quy trình quản lý tổng hợp tài nguyên nước từ trung ương đến địa phương đang rất cấp thiết".

Cần có sự tham gia mọi người, mọi quốc gia

Để duy trì cuộc sống mọi người phải cần đến nước và nước cũng là tư liệu quan trọng cho sản xuất và phát triển kinh tế, xã hội. Tuy nhiên, nhiều người vẫn chưa thấy hết được giá trị của nước do còn quá dễ dàng để tìm thấy nước trong tự nhiên. Nhìn về tương lai, chúng ta thấy rõ nguy cơ khan hiếm nước, vì vậy mọi người, mọi quốc gia cần phải thay đổi ngay cách suy nghĩ và hành động.

Tại hội thảo khoa học "Hợp tác vì nước", các đại biểu đã chia sẻ nhiều kinh nghiệm, biện

pháp trong việc thúc đẩy "hợp tác vì nước" nhằm tăng cường liên kết, hợp tác giữa các quốc gia trên thế giới và các địa phương, các đối tượng, nhóm sử dụng nước trong việc khai thác, bảo tồn nguồn tài nguyên nước. Nhiều ý kiến cho rằng, để quản lý, bảo vệ và khai thác có hiệu quả nhất nguồn tài nguyên nước, các quốc gia trên thế giới, nhất là các nước sử dụng chung nguồn nước trong các lưu vực sông cùng các cơ quan quản lý tài nguyên và cộng đồng địa phương phải liên kết, hợp tác chặt chẽ với nhau. Cần có các cam kết chính trị và đầu tư tài chính hiệu quả trong việc kiểm kê, quy hoạch, khai thác, phân phối, sử dụng nước gắn với bảo vệ môi trường. Bên cạnh đó, cần gắn việc đảm bảo nguồn tài nguyên nước với các vấn đề an ninh lương thực, an ninh năng lượng để có giải pháp giải quyết một cách tổng hợp cùng với sự hợp tác của tất cả các tác nhân từ 3 lĩnh vực. Theo ông Nguyễn Văn Sử, Giám đốc Sở Tài Nguyên và Môi trường TP Cần Thơ, nước là tài nguyên nhạy cảm, có khả năng thay đổi về chất lượng và số lượng theo thời gian và không gian. Vì vậy, việc sử dụng và quản lý tài nguyên nước cần phải có tính đa ngành, đa nghề, đa mục tiêu, đa vùng và phải phối hợp chặt chẽ giữa các bên có liên quan.

Bộ trưởng Bộ Tài nguyên và Môi trường Nguyễn Minh Quang cũng đã khẳng định tầm quan trọng của việc hợp tác trong khai thác, sử dụng tài nguyên nước, cũng như thúc đẩy các nỗ lực quản lý, bảo vệ và sử dụng tài nguyên nước một cách hài hòa ở các cấp địa phương, quốc gia, khu vực và trên toàn cầu để có hành động thống nhất, cùng hướng tới một mục tiêu chung là khai thác, sử dụng nguồn nước một cách bền vững, hiệu quả và công bằng. Đồng thời, đề nghị mọi tổ chức, cá nhân, doanh nghiệp trên cả nước hãy có những hành động thiết thực để bảo vệ, khai thác, sử dụng bền vững tài nguyên nước. Hãy cùng nhau thống nhất hành động để trả lại sức sống, sự trong lành của các dòng sông cho mỗi chúng ta hôm nay và cho các thế hệ mai sau.

Bài, ảnh: VĂN CÔNG

Tại Lễ Mít tinh Quốc gia hưởng ứng kỷ niệm “Ngày nước thế giới năm 2013” tại TP Cần Thơ, Thủ tướng Chính phủ Nguyễn Tấn Dũng đã kêu gọi các quốc gia ở phía thượng lưu hãy hợp tác và cùng chia sẻ với Việt Nam để các dòng sông liên quốc gia trở thành dòng sông hòa bình và mang lại sự thịnh vượng cho tất cả các nước trong lưu vực. Mặt khác, Thủ tướng cũng kêu gọi các Bộ, các ngành, các cấp chính quyền địa phương hãy cùng nhau hợp tác, xây dựng cơ chế trao đổi, chia sẻ thông tin, xây dựng khung khổ pháp lý trong bảo vệ, khai thác, sử dụng và phát triển bền vững tài nguyên nước - nguồn tài nguyên quý giá trong thế kỷ này. Chúng ta cần đẩy mạnh đối thoại trong xây dựng kế hoạch, quy hoạch khai thác, sử dụng tài nguyên nước một cách hợp lý; có các chính sách nhằm tăng cường ứng dụng và phát triển các công nghệ hiện đại nhằm sử dụng nước tiết kiệm, hiệu quả; đẩy mạnh xã hội hóa trong việc đầu tư xây dựng các công trình khai thác và sử dụng nước; nâng cao ý thức sử dụng nước. Mỗi cá nhân, đoàn thể, tổ chức, mỗi ngành, mỗi địa phương trong cả nước hãy nỗ lực hành động, phát huy các sáng kiến trong khai thác và sử dụng nước tiết kiệm, giảm thiểu các rủi ro do hạn hán và lũ lụt, xử lý ô nhiễm môi trường, phòng chống xâm nhập mặn và nước biển dâng... qua đó góp phần tích cực vào thúc đẩy phát triển kinh tế, xóa đói giảm nghèo, công bằng xã hội, bảo vệ môi trường, bảo vệ nguồn nước của quốc gia và góp phần thúc đẩy hợp tác quốc tế.